

K filmovým obdivovateľom režiséra Štefana Uhra sa dostáva na DVD film Tri dcéry

V edícii Slovenský film 60. rokov – II, ktorú pripravili Slovenský filmový ústav (SFÚ) v spolupráci s vydavateľstvom Petit Press a s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR, vyjde na DVD ďalší z filmov Štefana Uhra. Po filmoch *Slnko v sieti*, *Organ*, a *Panna zázračnica* je ním autentická dráma s motívom ľudovej balady *Tri dcéry*, ktorú si bude možné na DVD zakúpiť od piatka 13. novembra 2009 za 3,29 EUR ako súčasť denníka SME.

Film *Tri dcéry* je tretím spoločným filmom režiséra Štefana Uhra, scenáristu Alfonza Bednára, kameramana Stanislava Szomolányiho a hudobného skladateľa Ilju Zeljenku. Klasický motív ľudovej balady o starnúcom otcovi a jeho troch dcérach preniesli tvorcovia do nebaladického času a priestoru Československa začiatku 50. rokov. Bývalý statkár Majda hľadá po vyvlastnení svojho majetku útočisko u svojich troch dcér, ktoré kedysi on sám poslal do kláštora. Skutočného odpustenia sa však dočká len od najmladšej z nich. Pretože len ona jediná je ochotná sa napriek hrozbe vyhostenia z kláštorného rádu o otca postarať.

Kontrast poetických motívov balady a drsnej spoločenskej reality ešte väčšmi umocnil metaforický rozmer filmového rozprávania. Ľudový baladický motív je zvýraznený aj ústrednou melódiou ľudovej piesne, ktorá je leitmotívom celého filmu. „*Čo sa týka obrazového stvárnenia, zámerom bolo všetkými dostupnými prostriedkami (mäkké svetlo, dlhé optiky ...) dosiahnuť maximálne realistické podmienky, v ktorých sa mal príbeh odohrávať. Aby sa Uhrova zložitá rozprávačská štruktúra v danom momente pred zúčastnenými ako keby naozaj vyvíjala. Uhrove filmy boli vždy akousi sondou do situácie, do problému, do pocitu. Ja som sa snažil prispôbiť jeho mysleniu a vytvárať obrazy s abstraktným významom, ako je láska, dobro, nenávisť... Snažil som sa nenasledovať iba príbeh, ale tiež určitú sériu atmosfér, v ktorých sa postavy nachádzajú,*“ povedal o svojom prístupe k filmu *Tri dcéry* jeho kameraman Stanislav Szomolányi, dvorný spolupracovník Štefana Uhra.

Alfonz Bednár bol za scenár filmu *Tri dcéry* ocenený cenami Trilobit 1967 a Igric 1968. Vo filme sa popri známých hercoch objavili aj herci z predchádzajúcich Uhrových filmov, napríklad František Bubík, ktorý stvárnil postavu regenschoriho vo filme *Organ* a Pavol Chrobák, mechanizátor z filmu *Slnko v sieti*. Do hlavnej úlohy najmladšej dcéry Klemencie obsadil Štefan Uher košickú televíznu hlásateľku Alžbetu Štrkulovú, ktorá sa počas nakrúcania zúčastnila celoštátnej súťaže o najkrajšie dievča Československa a stala sa historicky prvou Miss Československo 1967. Ako prvá z dievčat z bývalých socialistických krajín zažiarila aj na Miss World v Londýne, kde získala šieste miesto. Neskôr účinkovala ešte vo filmoch Václava Kršku *Jarní vody* (1968) a Paľa Bielika *Traja svedkovia* (1968).

Film *Tri dcéry* sa nakrúcal od 21. júna 1960 do 17. januára 1967 v bývalom žrebčinci Márie Terézie v Kopčanoch a v ďalších exteriéroch a reálnych prostrediach, pričom ani jeden záber nebol nakrútený v ateliéri. Celkové náklady filmu dosiahli 3 mil. Kčs. Komparz tvorili obyvatelia okolia Holíča a Kopčian. Ohlasy filmovej kritiky boli veľmi pozitívne a film bol označený za výnimočné dielo slovenskej kinematografie. Podobne ako ďalšie Uhrove filmy *Panna zázračnica* a *Organ* bol film *Tri dcéry* po roku 1969 stiahnutý z filmovej distribúcie, najmä kvôli svojej téme.

Nasledujúci film *Génius* (1969), ktorý Uher nakrútil opäť v spolupráci so spisovateľom Alfonzom Bednárom, sa už do distribúcie nedostal a putoval rovno do trezoru.

Film *Tri dcéry* je moderná tragédia, v ktorej sa stretáva nadčasová symbolika s aktuálnosťou doby a prostredia. Je to výrazne spoločensky angažovaný film. Čo môže ešte dnes povedať? Stanislav Szomolányi si myslí: „*Keď som si Tri dcéry po dlhom čase znovu pozrel, ocenil som filmárske postupy, ktoré sme vtedy používali a ktoré už dnes z filmu vymizli. Bolo to predovšetkým Uhrovo odhodlanie hľadať vždy nové postupy. Napríklad vždy sme sa snažili vytvárať atmosféry v čo najdlhších záberoch. Ďalšou črtou Uhrovho filmárskeho rukopisu bola snaha minimálne využívať dialóg a čo sa dá, vyjadriť v obraze. Takéto videnie je pre kameramana ideálne, lebo sa má čoho chytiť. Má čo spracovávať. Nesmiem zabudnúť ani na ďalších spolupracovníkov. V prípade Troch dcér na scénického výtvarníka Antona Krajčoviča. Pomáhal mi vytvárať predkamerovú realitu, ktorej zobrazenie nieslo viac významov. Keď si napríklad spomeniete, ako tie mníšky bývali nad maštalou, v jednej budove... To sú obrazové znaky, ktoré aj keď nehovorila o veciach explicitne, je z nich cítiť významy, ktoré boli pre Uhru dôležité.*“

informácie sú spracované z časopisu, ktorý je súčasťou vydania DVD

TRI DCÉRY (1967)

Réžia: Štefan Uher • Námet a scenár: Alfonz Bednár • Kamera: Stanislav Szomolányi • Hudba: Ilja Zeljenka • Strih: Maximilián Remeň • Zvuk: Milan K. Némethy • Architekt: Anton Krajčovič • Návrhy kostýmov: Jan Dudešek • Vedúci výroby: Ján Svikruha • Hrajú: Alžbeta Štrkulová (nahovorila Eva Rysová), Stanislava Strobachová, Dušan Blaškovič, František Bubík, Milan Fiabáne, Jozef Čierny, Ivan Rajniak, Pavol Chrobák (nahovoril Viliam Polónyi), Viktor Blaho, Vladimír Kostovič, Jiří Prokeš, Ernest Šmigura, Alžbeta Barthová, Hana Slivková, Marie Sýkorová, Věra Tichánková (nahovorila Oľga Vronská), I. Kavčiaková, Ján Mildner, Soňa Ulická, Ján Géc a ďalší • Minutáž: 94 min. • Distribučná premiéra: 2. február 1968

DVD edícia Slovenský film 60. rokov – II nadväzuje na edíciu Slovenský film 60. rokov – I z minulého roka. Obe reflektujú obdobie, ktoré patrí v našich dejinách k najvýznamnejším. Tvoria ju základné diela slovenskej kinematografie: *Skalní v ofsajde* Jána Lacka, *Kým sa skončí táto noc* Petra Solana, *Šerif za mrežami* Dimitrija Plichtu, *Zvony pre bosých* Stanislava Barabáša, *Majster kat* Paľa Bielika, *Panna zázračnica* Štefana Uhra, *Živý bič* Martina Ťapáka, *Tri dcéry* Štefana Uhra, *Zmluva s diablom* Jozefa Zachara a *Vtáčkovia, siroty a blázni* Juraja Jakubiska. Okrem filmu záujemcovia na DVD nájdu aj bonusy, medzi nimi informácie o filme, ohlasy z tlače, profily tvorcov a fotogalériu. Titulky a menu majú DVD slovenské a anglické, ku každému filmu je ako predfilm pripojený jeden dobový *Týždeň vo filme*, päť filmov obsahuje komentár pre nevidiacich. Ako súčasť kolekcie opäť s každým DVD vychádza časopis. Ten prostredníctvom rozhovorov a profilov tvorcov, štúdií k príslušnému filmu či výňatkov z dobovej tlače ilustruje dobu vzniku filmov a skúma ich historický kontext. Súčasťou DVD edície Slovenský film 60. rokov – II je aj bonusové DVD November 1989 – Očami slovenských dokumentaristov s tromi snímkami *Letová správa 89 – 90* Ilju Ruppeldta, *Všetci spolu... (po slovensky)* Evy Štefankovičovej a *Sonda – Vlak Nežnej revolúcie* režisérov Rudolf Ferko, Vladimír Mináč a Andrej Horák, ktoré vyjde 2. novembra pri príležitosti pripomenutia si novembrových udalostí z roku 1989. Jednotlivé DVD nosiče edície Slovenský film 60. rokov – II vychádzajú od piatka 25. septembra do 27. novembra 2009 v týždenných intervaloch a zakúpiť si ich je možné v novinových stánkoch, priamo vo vydavateľstve Petit Press, v predajni KLAPKA.SK na Grösslingovej ul. 43 a na www.petitshop.sme.sk alebo www.klapka.sk za 3,29 EUR. Filmy DVD edície Slovenský film 60. rokov – II spolu s filmami prvej série (*Jánošík I – II* Paľa Bielika, *Pieseň o sivom holubovi* Stanislava Barabáša, *Slnko v sieti* Štefana Uhra, *Boxer a smrť* Petra Solana, *Organ* Štefana Uhra, *Drak sa vracia* Eduarda Grečnera, *Deň náš každodenný* Otakara Krivánka, *Kristove roky* Juraja Jakubiska, *Slávnosť v botanickej záhrade* Ela Havettu a 322 Dušana Hanáka) ponúkajú reprezentatívny pohľad na 60. roky v slovenskej kinematografii.

Viac informácií o DVD edícii Slovenský film 60. rokov – II a jej jednotlivých tituloch nájdete na www.sfu.sk.

O týždeň vyjde DVD s filmom *Zmluva s diablom* (1967), r. Jozef Zachar / 20. 11. 2009